

ומאן נינהו שמנה "נסיכי אדם" —
ישי, ושאוּל, ושמוּאל.

הנביאים עמוּם, וצפניה.

צדקיה, ומשיח, ואליהו.

שנינו במשנה: ארבעה סולמות.

תנא: גובהה של מנורה המשים אמה.

וארבעה ילדים של פרחי כהונה, ובידיהם
כדי שמן של מאה ועשרים לוג.

איבעיא להו: האם מאה ועשרים לוג שמן
היו לכולהו, לכל ארבעתם יחד, שהם
שלשים לוג לכל אחד.

או דלמא מאה ועשרים לוג לכל חד וחד?

תא שמע: ובידיהם כדי שמן של שלשים
שלשים לוג, שהם כולם מאה ועשרים לוג.

תנא: והן, פרחי הכהונה הללו, משובחין היו
יותר מבנה של מרתא בת בייתום.

אמרו על הכהן, בנה של מרתא בת בייתום,
שהיה נוטל לבדו בידיו שתי ירכות של שור
הגדול שהובא לקרבן עולה, שלקוח באלף זוז
ומשקלו כבד מאד.

ומחלך על הכבש בנחת, עקב בצד גודל, ולא
היה ממהר לפרוק משאו.

ולא הניחוחו אחיו הכהנים לעשות בן לשאת
את שתי הירכות הללו לבדו, משום [משלי
יד] "ברב עם הדרת מלך", ויש להרבה
כהנים ליטול חלק בנשיאתו.

ומבארת הגמרא: מאי, כמה היו פרחי
הכהונה משובחים ממנו?

אילימא משום יוקרא, שנשאו משקל יותר
כבד, אין זה נכון. כי הני שתי ירכות —
יקרי כבדים טפי יותר משלשים לוג.

אלא, התם, היה הכהן עולה עם משאו על
כבש, ושיפוע הכבש היה נוח, "מרובע" ולא
זקיף, שהיה השיפוע ביחס של אמה גובה
לכל ארבע אמות אורך.

ואילו חכא היו פרחי הכהונה עולים על
סולמות, וזקיף טובא. שהיו עומדות הסולמות
בזווית זקופה, שקשה מאד לטפס עליהם עם
משא של שלשים לוג.

שנינו במשנה: ולא היה חצר בירושלים.

תנא: אשה היתה כוררת חטים לאור של נג-א
בית השואבה.

שנינו במשנה: חסידים ואנשי מעשה.

תנו רבנן: יש מהן משבחים להקב"ה בכך
שאומרים: אשרי ילדותנו שלא עברנו בה
עבירה, ולא ביישה את זקנותנו —

אלו שמשבחים כך להקב"ה הם החסידים
ואנשי מעשה.

ויש מהן אומרים שבח אחר: אשרי זקנותנו
שכפרה את ילדותנו —

אלו בעלי תשובה.

אלו ואלו אומרים: אשרי מי שלא חטא.

ומי שחטא, ישוב — וימחול לו.

תניא, אמרו עליו על הלל הזקן, כשהיה שמח
בשמחת בית השואבה היה דורש לרבים
בשמו של הקב"ה ואמר בן:

ידי מלאך המות ליטול שם נשמתו — תמן לשם רגליו של האדם עצמו מובילין יתיה אותו.

וכמעשה שהיה:

הנהו תרתי כושאי [יפי תואר, הנראים בלשון סגי נאור "כושים"], דהוו קיימי קמי שלמה ושמם נזכר בספר מלכים א [ד ג] "אלהיהרף ואחיה בני שישא", וסופרים דשלמה המלך הוו.

יומא חד, חזייה ראה שלמה למלאך המות, דהוה קא עציב.

אמר ליה שלמה: אמאי עציבת?

אמר ליה: דקא בעו מינאי שביקשו ממני משמים שאטול את נשמותיהם של הני תרתי כושאי דיתבי הכא. של שני הכושים שיושבים כאן לפניך, ואיני יכול ליטול אותן.

ולא גילה לו מלאך המות שאינו יכול ליטול את נשמותיהם היות ומקום נטילת נשמותיהם נקבע שיהיה במחוז לוו ולא כאן.

רצה שלמה המלך להצילם, מסרינהו ומסר אותם לשעירים, לשדים שהיה לשלמה המלך שלטון עליהם, שדרינהו ושלה אותם על ידי השדים למחוזא דלוז, שהיא עיר שאין מלאך המות שולט בה.

אך מיד כי מטו, כשהגיעו למחוזא דלוז — שכיבו, מתו.

למחר חזיא ראה שלמה את מלאך המות דהוה קברדח, במצב רוח מבודח.

אמר ליה שלמה: אמאי כדחת?

אמר ליה: באתר דבעו מינאי, במקום

אם אני, הקב"ה, רוצה להיות כאן, שתהיה שכינתי בבית המקדש, אם תנהגו כשורה — הכל יבואו כאן, לפי שאז יהיה כבודו של הבית הזה קיים.

ואם תחטאו, איני כאן, אסלק את שכינתי מכאן, ואז — מי יבוא לכאן?!

ומביאה הגמרא אימרה נוספת של הלל בשמו של הקב"ה:

הוא, הלל, היה אומר בן בשמו של הקב"ה:

למקום שאני אוהב — שם רגלי מוליכות אותי.

ומהו המקום שאני אוהב?

אם תבא אתה האדם אל ביתי למקדש — אני אבא אל ביתך.

אם אתה לא תבא אל ביתי — אני לא אבא אל ביתך.

שנאמר [שמות כ כא] "בכל המקום אשר אזכיר את שמי — אבא אליך, וברכתיך".

אף הוא הלל ראה גלגולת אחת שצפה על פני המיב.

אמר לה הלל לגולגולת: על דאטפת שהרגת אדם והצפת את גולגלתו על פני המים, אטפור, הרגו אותך, והציפו אותך על פני המים.

וסופם של מטיפיך — שגם הם יטופון.

אמר רבי יוחנן: רגלוהי דבר איניש — אינון ערבין ביה.

לאתר דמיתבעי למקום שהוא מתבקש על

שמשמים ביקשו ממני שאטול נשמותיהם — תמן, לשם שדרתניהו שלחת אותם.

מיד פתח שלמה ואמר: רגלוהי דבר איניש — אינון ערבין ביה, הן ערבות לשמים, ולכן, לאתר דמיתבעי למקום שבו מתבקש האדם ליטול משם את נשמתו — תמן לשם הן מובילין יתיה אותו.

תניא, אמרו עליו על רבן שמעון בן גמליאל, כשהיה שמח שמחת בית השואבה — היה נוטל שמנה אבוקות של אור, וזורק אחת ונוטל אחת, ואין נוגעות זו בזו.

וכשהוא היה משתחוה, היה נועץ שני גדליו של ידיו בארץ, ונשען עליהן עד שהיה שוחה, ונושק את הרצפה, וזוקף.

ואין כל בריה יכולה לעשות כן.

וזו היא קידה האמורה בכתובים [עיי' בדברי רש"י].

לוי אחוי קידה קמיה דרבי, ואיטלע, נהיה צולע, כיון שזקף את גופו בלי להשען על ידיו, והתרכזה זקיפת כובד משקלו על מתניו.

ותמהינן: וכי הא קידה גרמא ליה שיצלע?

והאמר רבי אלעזר: לעולם אל יטיח אדם דברים כלפי מעלה, שהרי אדם גדול הטיח דברים כלפי מעלה [שאמר "עלית וישבת במרום ואי אתה משגיח על בניך"], ואיטלע, ומנו — לוי!

ומשנינן: הא והא גרמא ליה. סיבת העונש היתה הטחת דבריו, ומאורע העונש היה כאשר קד קידה לפני רבי.

לוי הוה מטייל קמיה דרבי, ומשמחו בזריקת תמני סכיני.

שמואל היה קמיה שבור מלכא מלך פרס, והיה זורק ותופס בתמניא מזגי חמרא, בשמונה כוסות זכוכית מלאות יין, ולא היה היין נשפך.

אביי היה עושה זאת קמיה דרבה בתמניא ביעי, ביצים, ואמרי לה בארבעה ביעי.

תניא, אמר רבי יהושע בן חנניה שהיה מן הלויים המשוררים: כשהיינו שמחים שמחת בית השואבה — לא ראינו שינה בעינינו.

כיצד? שעה ראשונה — תמיד של שחר, משם — לתפלה, משם — לקרבן מוסף, משם — לתפלת המוספין, משם — לבית המדרש, משם — לאכילה ושתיה, משם — לתפלת המנחה, משם לתמיד של בין הערבים, מכאן ואילך — לשמחת בית השואבה.

ותמהה הגמרא איך יתכן שלא ישנו כלל?

איני! והאמר רבי יוחנן: הנשבע שבועה שלא אישן שלשה ימים — מלקין אותו על שבועת שוא, שאינו יכול לקיימה, וישן לאתרו, כיון ששבועת שוא אינה מחייבת.

אלא הכי קאמר: לא טעמנו טעם שינה, דהו מנמנמי אכתפא דהרדי.

שנינו במשנה: חמש עשרה מעלות.

אמר ליה רב הסדא להווא מורבנן דהוי קמסדר אגדתא קמיה, וכך אמר ליה:

וכי שמיע לך הני חמש עשרה מעלות — כנגד מי אמרם דוד?

אמר ליה ההוא מרבנן: הכי אמר רבי יוחנן: בשעה שכרה דוד את השיתין, קפא תהומא צף התהום [מימיו], ובעי למשטפא עלמא, ורצה לשטוף את העולם.

אמר דוד המש עשרה מעלות, וחורידן למי התהום לעומק האדמה.

אמר ליה רב חסדא: אי הכי, מדוע אמר חמש עשרה "מעלות"?

והרי כיון שהוריד את מי התהום — חמש עשרה "יורדות" מיבעי ליה לומר!

אמר ליה רב חסדא לההוא מרבנן: הואיל ואדכרתן, והזכרתני ענין זה, נזכר אני כי הכי אתמר:

בשעה שכרה דוד את השיתין, קפא תהומא, צפו מי התהום על הארץ, ובעא למשטפא עלמא. ורצה התהום לשטוף את הארץ.

אמר דוד: מי איכא דידע האם יש מי שיודע אי שרי אם מותר למכתב שם

נג-ב אחספא על חרס, ונשדיה בתהומא, ומנח. שנזרוק אותו, שיצלול וינוח על נקב התהום, ויסתמו.

ליכא ולא היה אחד דקאמר ליה מידי. ודוד לא רצה להורות בעצמו את ההלכה, כיון שהיה שם אחיתופל רבו, ואסור להורות הלכה בפני רבו.

אמר דוד: כל דידע למימר ואינו אומר — יחנק בגרונו.

נשא אחיתופל קל וחומר בעצמו:

ומה לעשות שלום בין איש לאשתו, על ידי בדיקת הסוטה במים המאררים, אמרה תורה: שמי, שנכתב בקדושה — ימחה על המים! שמוחקים את פרשת סוטה עליהם, כדי שאם לא נטמאה האשה יסור חשדו של בעלה ממנה.

לעשות שלום לכל העולם כולו — על אחת כמה וכמה שמתור למחוק את השם.

אמר ליה אחיתופל לדוד: שרי, מותר למחוק.

כתב דוד שם אחספא, ושדי לתהומא, ונחית תהומא וירד גובה מי התהום שיתסר אלפי גרמידי, שש עשרה אלף אמות.

כי חזי כאשר ראה דוד דנחית טובא, שירדו מי התהום לעומק יותר מדי, אמר: כמה דמידלי טפי, ככל שמי התהום סמוכים לגובה פני הקרקע ואינם עמוקים, מירטב עלמא, יש יותר לחות בקרקע העליונה, שגדלים בה העצים והירקות.

אמר דוד המש עשרה מזמורים של שיר המעלות, לעליית התהום לגובה, ואסקיה והעלה את מפלס מי התהום המיטר אלפי גרמידי, ואוקמיה והעמידם בעומק של אלפי גרמידי, אלף אמות.

אמר עולא: שמע מינה, סומכא דארעא עומק הארץ — מפני הקרקע עד למפלס מי התהום — הוא אלפי גרמידי, אלף אמה.

ותמהינן: והא חזינן, רואין אנו, דכרינן שכאשר אנו כורים בור בעומק פורתא מועט, וכבר נפקי מיא, אפילו אין בעומק הבור אלף אמה!